Sosiaali- ja terveysministeriö

Asia: HE 38/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallintovaliokunta 30.5.2025

Jussi Lind
erityisasiantuntija
30.5.2025

Hyte-kerrointa koskevat muutokset

- Esitysluonnos vastaa pääosin lausunnoilla ollutta luonnosta, josta sosiaali- ja terveysministeriö antoi lausuntonsa 5.3.2025. Sosiaali- ja terveysministeriö totesi aiemmassa lausunnossaan, että hyte-kertoimen maltillinen nosto on tarkoituksenmukaista ja että hyte-kriteerin laskentatavan osalta suhteellisen muutoksen tarkastelu ottaa paremmin huomioon erot lähtötilanteessa.
- Hyte-kertoimen lisäystä ei olettaisi kokonaan asukaskohtaisesta rahoituskriteerin osuudesta, vaan puoliksi asukaskohtaisesta ja puoliksi tarvekohtaisesta osuudesta. Käytännössä vähentäminen asukaskohtaisesta rahoitustekijästä olisi ollut suosiollisempi korkean palvelutarvekertoimen omaaville alueille ja vähentäminen palvelutarvekriteeristä puolestaan olisi suosinut väkirikkaita kasvavan väestön alueita. Esitetty malli on sopiva kompromissi, asukaskohtaisen muutosten jäädessä vähäiseksi
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella vuodesta 2026 kohdentuva rahoitus otettaisiin huomioon aluekohtaisissa siirtymätasauksissa voimassa olevan lain mukaisesti. Kokonaisuuden tarkastelu välttämätön, lausunnoilla ollut malli olisi vähentänyt tarpeettoman paljon rahoitusta alueilla joilla matala hyte-kerroin yhdistettynä muiden rahoituksen osatekijöiden vähenemiseen. Lisäksi huomioitava hyvinvointialueiden lausunnoissaan esiin tuomat tietopohjan haasteet => esitetty muutos perusteltu

Muutoin

- Viitaten STM:n 5.3.2025 lausuntoon:
- Alueiden välinen eriytyminen on taloustilanteen osalta kiistatonta. Esitysluonnoksessa ehdotetun kertaluonteisen säästön ei voi nähdä vaarantavan Helsingin lakisääteisiä palveluja.
- Lakisäteinen päivitys terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten painotuksiin on perusteltu, koska kustannusten jakauma eri toimintojen välillä muuttuu ikärakenteen muuttuessa. Tämä siirtää painopistettä sosiaali- ja vanhustenhuoltoon, kuten tuleekin tapahtua.
- Kahden vuoden keskiarvon käyttäminen aluekohtaisten terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvekertoimien laskennassa tasaa vuosittaisin muutoksia ja lisää rahoituksen ennustettavuutta, mikä on perusteltua.
- Varsin yhteisesti hyväksytty näkemys on, että alueiden saaman rahoituksen tulisi mahdollisimman pitkälti perustua tutkitun tiedon pohjalta arvioituun palvelujen tarpeeseen, siten että siinä on sisällä kannuste-elementtejä. Tätä taustaa vasten esimerkiksi menneisyyteen liittyvien siirtymätasausten sijasta huomion tulisikin jatkossa kohdistua mallin edelleen kehittämiseen, jotta siirtymätasauksista pidemmällä aikavälillä voitaisiin päästä kokonaan eroon.

Kiitos

Sosiaali- ja terveysministeriö